

MİNAREYİ EĞRİ SANAN ÇOCUKLA UĞRAŞMAK

7 Eylül 2026

Yıldırım Koç

Süleymaniye Camii bir mimarlık şaheseridir. Rivayet odur ki, Mimar Sinan, caminin inşaatının bitmesinin ardından karşıda durup esere bakıyormuş. Yanına 9-10 yaşlarında bir çocuk yaklaşmış ve o da camiye bakmaya başlamış. Sonra da, Mimar Sinan'ı tanımadan, "güzel de," demiş, "şu minare eğri."

Mimar Sinan bunun üzerine kalfalarını çağırmış ve çocuğun eğri olduğunu ileri sürdüğü minareye bir halat attırmış. Çeker gibi yapmalarını söylemiş. Bir süre sonra da çocuğa dönüp, eğriliğin ne durumda olduğunu sormuş. Çocuk da, "biraz düzeldi ama eğrilik hâlâ var," demiş. Mimar Sinan da kalfalarına işe devam etmelerini söylemiş. Bir süre sonra da çocuk, "tamam, şimdi oldu, minare düzeldi," deyince oyun sona erdirilmiş.

Mimar Sinan daha sonra kalfalarına dönmüş, "aman ha," demiş, "bir çocuğun böylesine saçma sapan bir iddiasına bile inanan olur, işi başından engelleyelim."

Ulu mimarımızı saygıyla andıktan sonra, yaşadığım bir olaya döneyim.

Ağzı olan konuşuyor, diye bir lafımız vardır. Turhan Ata isimli bir kişi de konuşmuş. Ola ki söylediklerini ciddiye alan olur diyerek baştan teşhir edeyim.

Turhan Ata, DİSK'e bağlı Bank-Sen'in 12 Eylül öncesindeki yöneticilerinden. 12 Eylül darbesi olur olmaz kapağı yurt dışına atanlardan biri. DİSK Onur Kurulu'nun 15 Mart 1979 günlü kararıyla DİSK üyeliğinden ihraç edilmiş: "Bank-Sen Sendikasının Yürütme Kurulu Üyelerinden Yücel ÇUBUKÇU ile Turhan ATA'nın DİSK üyeliğinden kesin ihracına... karar verildi." (DİSK, *Sınıf ve Kitle Sendikacılığının Disiplin İlkeleri Açısından Onur Kurulu Kararları*, DİSK Yay.No.29, İstanbul,1979;16) Yıllar sonra Türkiye'ye dönmüş. 2025 yılında da *DİSK Nereden, Nereye?* başlıklı bir kitap yayımlamış (Turhan Ata, *DİSK Nereden, Nereye?*, Kil Yay., İstanbul, 2025)

Yıllarca DİSK tarihi üzerinde çalıştım. 2008 yılında Canan Koç ile birlikte yayımladığımız bir kitabımız da var. Turhan Ata'nın kitabıyla ilgili eleştirilerimi gündeme getirmeyeceğim. Zaten bir araştırma bile değil. Bazı kişilerin gözlem ve iddialarının derlenmesi.

Kitabı gündeme getirmemin nedeni, bana ilişkin iddiaları. Mimar Sinan'ın olayında olduğu gibi, ola ki bu saçma iddialara inanan olur diye ele alıyorum.

Prof.Dr.Aziz Çelik ve DİSK Araştırma Merkezi'ndeki arkadaşları, üç ciltlik çok değerli bir *DİSK Tarihi* yayımladılar. Bu süreçte, benim de çok küçük belge katkım oldu. Arkadaşlar büyük bir incelikte teşekkür ettikleri kişiler arasına beni de katmışlar. Sağ olsunlar.

İş burada başlıyor.

Turhan Ata bu *DİSK Tarihi* kitabını eleştirdiğini sandıktan sonra şöyle yazıyor: "Bir başka ilginç konu da kitabın girişinde, kitabın hazırlanmasına yardım eden kişilere yapılan teşekkürdür. Burada adı geçen Yıldırım Koç'un kim olduğunu biraz anlatalım." (Ata,2025;133)

Turhan Ata öyle şeyler yazmış ki, önce, "acaba," dedim, "şimdiye kadar tanımadığım, benimle aynı adı ve soyadı taşıyan bir başka Yıldırım Koç mu var?"

Yokmuş. Ağzı olan konuşur, ya. Turhan Ata da öyle yapıyormuş. Kastettiği kişi benmişim.

Turhan Ata şu iddiada bulunuyor: "Adı geçen kişi, Türk-İş Konfederasyonu'nda başta Halil Tunç olmak üzere hemen birçok başkana danışmanlık yapmıştır. Türk-İş'in genel politikası olan sarı sendikacılık uygulamasının yanında, sağcı, milliyetçi, iktidarlarla işbirliği politikasının mimarı olduğunu, DİSK'in Türkiye'yi sarsan eylemlerinin karşısında mesafe alıp, yazdığı kitaplarındaki çarpıtma yazıların sahibi olduğunu biliyoruz." (Ata,2025;133)

Sırayla başlayalım.

Türk-İş'te 1974-1979 döneminde Halil Tunç, 1979-1982 döneminde İbrahim Denizcier, 1982-1992 döneminde Şevket Yılmaz ve 1992-2002 döneminde Bayram Meral genel başkanı. Ben yalnızca 1993-2003 döneminde genel başkan danışmanı olarak çalıştım. Halil Tunç genel başkanken, kendisini hiç tanımadım. 1990'lı yıllarda tanıdığım da çok sevdim ve sözlü tarih çalışması yaptım. İbrahim Denizcier ile hiçbir ilişkim olmadı. Şevket Yılmaz ise beni hiç sevmezdi.

Gelelim, Halil Tunç döneminde ne yaptığımı.

1973 yılında ODTÜ Ekonomi ve İstatistik Bölümü'nden mezun oldum. 6 Haziran 1974 tarihinde Hakkı Yazıcı, Mehmet Tanju Akad, Aydın Köymen, Mustafa Danışman gibi arkadaşlarla Tüm İktisatçılar Birliği'ni (TİB) kurduk. Yönetim Kurulu üyesiydim. TİB Bülteni yazı işleri müdürlüğü yaptım. İlk işlerimizden biri, DİSK'le işbirliği yapmaktır. DİSK temsilcileriyle birlikte *Türkiye'de İşçi Ücretleri ve Enflasyon* çalışmasını yayımladık. Daha sonra DİSK üyesi olacak olan Asis Sendikası ile birlikte çalıştık. DİSK'in *Beşinci Dönem Çalışma Raporu'nun (1973-1975) "Bütçe ve Emekçiler"* bölümünü yazdık. Çalışma Raporu'nda bölümün dipnotunda bu durum şöyle anlatılmaktadır: "Tüm İktisatçılar Birliği uzmanlarının yardımlarından yararlanılarak hazırlanmıştır." (DİSK, *V.Dönem Çalışma Raporu*, İstanbul, 1975;53)

1975 yılı Nisan ayında, arkadaşım Toygun Eraslan'ın önerisiyle, DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'nda toplu sözleşme uzmanı olarak çalışmaya başladım.

DİSK'in 21-24 Mayıs 1975 günleri İstanbul'da toplanan 5. Olağan Genel Kurulu'nda, DİSK yetkilisi Sina Pamukçu'nun talebi üzerine, yabancı konuklardan sorumlu kişi olarak çalıştım.

1975-1977 döneminde Maden-İş'te önce toplu sözleşme uzmanı, daha sonra da yeni kurulan Ücret Dairesi müdürü olarak görev yaptım. Bu süre içinde, İstanbul, Kayseri ve Mersin'deki işyerlerinin bazılarında toplu sözleşme imzaladım. *Maden-İş Gazetesi'*ne de düzenli olarak yazı yazdım. 1 Mayıs 1976 eyleminde böcek denilen araçlardan birinde görev yaptım. 16-19 Eylül 1976 DGM Direnişi ve diğer eylemlerde de görevli olarak yer aldım.

1977 yılı Nisan ayında, eski TKP'ye karşı açık tavır aldığım için, Maden-İş'ten çıkarıldım.

Ağzı olan konuşuyor.

Turhan Ata'nın Halil Tunç'a danışmanlık yaptığımı söylediği dönemde, ben DİSK Maden-İş'te çalışıyordum.

1977-1978 yıllarında, daha sonra DİSK'e katılacak olan Yeraltı Maden-İş Sendikası'nın eğitim görevlisi olarak özellikle Yeniçeltrek ve Malatya Hekimhan işyerlerinde aylarca eğitim yaptım.

1979 yılında da Devrimci Metal-İş Sendikası Ankara Şubesi başkanıyım.

Umarım birileri uyarır da, Turhan Ata'nın yüzü biraz kızarır.

1979-1982 döneminde Türk-İş Genel Başkanı olan İbrahim Denizcier'i hiç tanımadım bile. O yıllarda ODTÜ İşletmecilik Bölümü'nde öğretim asistanıyım.

1982-1992 döneminde Türk-İş Genel Başkanı olan Şevket Yılmaz'la hiç çalışmadım. 1983 ortasından 1984 Kasım sonuna kadar Mamak Askeri Tutukevi'nde A Blok 3. ve ardından 4. Koğuştta yattım. Turhan Ata'nın Avrupa'da bulunduğu dönemde Mamak A Blok'ta tutukluydum.

1993 yılından 2003 yılına kadar da Türk-İş'te çalıştım.

Turhan Ata'nın hakkımda yazdıkları, küçücük bir çocuğun minarenin eğri olduğunu iddia etmesine çok benziyor.

Eğlenmek için devam edeyim.

Turhan Ata şöyle diyor: "Sendikalar ve politikaları üzerine 2003 yılında yazdığı kitabında, sınıf mücadelesi diye bir kavramı tanımadığı, 15-16 Haziran 1970'de DİSK'in yaptığı büyük işçi direnişinin bir yenilgi olduğunu, bu direnişten DİSK yönetiminin sonradan haberi olduğunu yazabilecek kadar bilgisiz ve kişiliksiz olduğunu, bu direnişin DİSK adına tam bir yenilgi olduğunu da yazma talihsizliğinde bulunmuştur." (Ata, 2025; 134-135)

Önce, el insaf. Hangi kitabımda, hangi sayfada böyle saçma bir iddiada bulunmuşum? İyi bildiğim söylenen konulardan biri Türkiye'de çalışma mevzuatı tarihidir. 15-16 Haziran eyleminin ardından, TBMM'deki kanun teklifi, 1317 sayılı Kanun olarak kabul edildi. Bu kanunun bazı maddeleri daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi; kanun kaldı. Bu eylemin nasıl başladığını en iyi anlatan kişi de, o tarihlerde DİSK genel sekreteri olan Kemal Sülker'dir. Ayrıca bu eylemin maliyeti de, çok sayıda işçinin işten atılması olmuştur.

Turhan Ata şöyle yazıyor: "Bu eylemin sonucunda 5000 kişinin işten atıldığı yalanını ortaya atarak kamuoyunu yanıltmaya çalışmıştır. Bu konudaki gerçek sayının 1000 civarında olduğunu Cumhuriyet Gazetesi açıklamış..." (Ata, 2025; 134)

15-16 Haziran konusundaki en kapsamlı çalışma, Zafer Aydın'ın kitabıdır. Zafer Aydın şöyle yazıyor: "Onbeş günlük Türkiye Solu gazetesi, ilk sayısında işten çıkarılan iş yerleri ve işçi sayısını yayımladı. Bu liste dikkate alındığında 1971 yılının ilk üç ayını da kapsayan bir dönemde çıkarılan işçi sayısı 4318'e

yükselmişti. Turgan Arınır - Sırrı Öztürk de aynı listeyi yayımlayarak, işçi sayısını 5090 olarak verdi... Sırrı Öztürk, kitabın ikinci baskısında bu yanlışlığı düzeltti ve çıkarılan işçi sayısını 4.280 olarak belirtti.” (Zafer Aydın, *İşçilerin Haziranı, 15-16 Haziran 1970*, Ayrıntı Yay., İstanbul, 2020;596)

Turhan Ata’nın incileri burada da bitmiyor: “12 Eylül 1980’de yapılan faşist darbenin Sosyal Güvenlik Bakanı yapılan Türk-İş Başkanlarından Sadık Şide’ye methiyeler dizen bu kişinin ismi hangi akla hizmet edilerek DİSK’in tarihinin yazıldığı bu kitapta bulunmasına göz yumulmuştur.”

“Ağzı olan konuşuyor” sözü herhalde Turhan Ata için söylenmiş.

Sadık Şide hiçbir zaman Türk-İş Başkanı olmadı; genel sekreterlik yaptı. Ona methiyeler dizdiğimi iddia etmek ise tam bir iftiradır.

Turhan Ata şunu bile ileri sürebilmektedir: “İşçi hak ve çıkarlarını sermaye sahiplerine peşkeş çeken Türk-İş Konfederasyonu’nun mimarı durumundaki bu isim nasıl ve hangi amaca hizmet edilerek yazılmıştır.”

Saçmalığın zirvesi. Türk-İş’in mimarıymışım. “Sen neymişsin be abi” diye bir şarkı vardır. Turhan Ata’yı okuyunca, “ben neymişim be abi” diyesim geliyor. 9-10 yaşındaki çocuğun minarenin eğri olduğunu söylemesi, Turhan Ata’nın yazdıklarından daha ciddiye alınabilecek sözlerdir.

Bu yaşta çoluk çocukla uğraşmak zorunda kalıyorum. Minareye halat attık. Umarım eğriliği düzeltmişizdir.